

Bližšie k Slnku. Vedci na „Lomničáku“ otvorili dvere návštevníkom

LOMNICKÝ ŠTÍT

V priebehu júla a augusta sa na Observatóriu na Lomnickom štíte konali Dni otvorených dverí. Ľudí zaujímalo aj to, či za horúčavy uplynulých dní môže Slnko.

„Každý, kto navštívil Lomnický štít, mal počas štyroch dní možnosť nahliadnuť do priestorov Astronomického ústavu, ktoré sú inak verejnosti neprístupné,“ potvrdil solárny fyzik Július Koza. V ich priestoroch tak hostia mohli vidieť napríklad špeciálne prístroje, ktorými je observatórium vybavené, dozvedeli sa o aktuálne prebiehajúcom výskume a problémoch, ktoré astronómovia riešia či o viacerých výnimočnostiach práve tohto observatória. „Je vybavené unikátnym prístrojom na meranie magnetických polí v slnečnej koróne,“ vy-

Ján Rybák predstavuje koronograf deťom z letného tábora. Snímka: SAV

svetľuje Koza.

Slnko je v tom nevinné

Deň otvorených dverí využili podľa Koza asi štyri stovky návštevníkov. Hneď po Slovákoch boli najpočetnejšou skupinou Poliaci, Česi, no prišli aj anglicky hovoriaci návštevníci či dokonca turisti zo Škandinávie.

Vedci mali pre nich pripravený výklad v „rozumiteľnej“, čiže laickej reči. Podľa Júliusa Koza najčastejšie padali otázky týkajúce sa práve prebiehajúcich horúčav, teda či nejakú súvisia so slnečnou aktivitou. „To je však úplne vylúčené. Slnko je v tomto prípade celkom nevinné a jeho aktivita vôbec nesúvisí s týmito klimatickými zmenami,“ tvrdí fyzik.

Ľudí tiež zaujímala konštrukcia špeciálneho ďalekohľadu a to, ako funguje, no kládli aj ľudské otázky súvisiace so samotným fungovaním observatória. Teda napríklad to, na koľko smien sa na Lomnickom štíte pracuje, či ako majú pracovníci vyriešenú dopravu.

„Kolegovia musia byť pripravení na to, že to, či sa dostanú v ten deň dole, závisí aj od pre-

vádzky lanovky a počasia,“ dodáva Július Koza.

Prístroje vďaka eurofondom

Koza však zároveň potvrdil, že niektoré miestnosti Observatória na Lomnickom štíte by už potrebovali generálnu opravu. „Netrepezlivo na to čakáme, oprava je však zatiaľ v nedohľadne,“ tvrdí. Podľa Jána Svoreňa, zástupcu riaditeľa Astronomického ústavu SAV v Tatranskej Lomnici, sa tejto inštitúcii z hľadiska financovania blýska na lepšie časy. „Máme vyкрыté základné veci, ktoré potrebujeme. Akadémia tiež uzavrela s ministrom školstva zmluvu o dlhodobom financovaní, na tri roky, kde by sa to vždy malo navýšiť o infláciu,“ potvrdil Svoreň. Ústav v uplynulej dobe získal viaceré prístroje vďaka eurofondom. Jedným z nich je práve spomínaný prístroj, ktorým merajú magnetické polia v slnečnej koróne. Okrem toho sa astronómovia v Tatrách zaoberajú aj hľadaním tzv. exoplanét. „Sú to planéty mimo našej slnečnej sústavy pri iných hviezdach,“ ozrejmuje Svoreň. Vo výskume blízkeho vesmíru sa venujú sledovaniu asterooidov a komét, ktoré by mohli ohroziť Zem. (mam)